

شکی نیست که مادر از هر جهت مقام ارجمند و والایی در همه ادیان داشته و دارد و همگان با دید احترام به او می‌نگرند و به عظمت و بزرگی از وی یاد می‌کنند. ادیان مختلف با همه اختلافاتی که دارند در این زمینه اتفاق نظر داشته و مقام مادر را از مقام هر کس دیگر برتر و بالاتر می‌دانند.

بر پایه‌ی تعالیم دینی، گرمای داشت مقام مادران مایه‌ی ورود به بهشت است؛ چنان که خط مشی و کیفیت رفتار مادر در تربیت فرزند وارسته‌ی اهل بهشت، نقش تعیین کننده‌ی دارد. از رسول خدا (ص) در این باره دو مطلب رسیده است:

- بهشت زیر پای مادران است (نوری طبرسی، ج ۱۵، ص ۱۸۰).
- هنگام نماز مستحبی، اگر پدرت تو را خواند، نماز را قطع نکن؛ و اگر مادرت تو را خواند، نماز را قطع کن (نوری طبرسی، ج ۱۵، ص ۱۸۱).

خداوند متعال احترام به والدین را مطرح می‌کند و در مواردی می‌فرماید:

- و حکم کرد پروردگارت که جز او را نپرستید و به والدین احسان کنید؛ اگر یکی از آن دو یا هر دو، در کنار تو به سالخوردگی رسیدند، به آن‌ها حتی اوف مگو و با آن‌ها سخن شایسته بگوی (اسراء/ ۲۳).
- شکرگزار من و پدر و مادرت باش (لقمان/ ۱۴).

با همه‌ی این تجلیل‌های مشترک، هنگام یاد از زحمت‌های پدر و مادر فقط از زحمت مادر سخن می‌گوید: انسان را نسبت به پدر و مادرش به احسان سفارش کردیم، (یاد کند که) مادر (نه) ماه چگونه) با رنج و زحمت بار حمل کشید و باز با درد و مشقت وضع حمل کرد و سی ماه تمام مدت حمل و شیرخواری بود (احقاف/ ۱۵).

در این آیه، زحمت‌ها و خدمت‌های دشوار سی ماه مادر را در

دوران بارداری، زایمان و شیردهی ذکر می‌کند و اشاره‌ای به زحمت‌های پدر نمی‌کند. آیه‌های قرآن در حق شناسی از والدین، دو قسم است: آیه‌های حق شناسی مشترک از پدر و مادر و آیه‌های مخصوص حق شناسی مادر. قرآن کریم، اگر درباره‌ی پدر حکم خاصی بیان می‌کند، فقط برای بیان وظیفه است؛ نظیر: خوراک و پوشاک مادران، به طور شایسته به عهده‌ی پدر فرزندان است (بقره/ ۲۳۳)؛ ولی هنگام تجلیل و بیان زحمت‌ها، تنها نام مادر را ذکر می‌کند.

بعضی از آیه‌ها و روایت‌ها، احساس‌ها و عاطفه‌ی انسان را نسبت به مادر به شدت تحریک می‌کند و به او تذکر می‌دهد. در رساله‌ی حقوق امام سجاد (ع) با تبیین حق مادر مواجه می‌شویم که متذکر شده است: «حق مادرت این است که بدانی او به گونه‌ای تو را حمل کرده است که هیچ کس چنین لطفی به دیگری نمی‌کرد و او تو را حفظ و نگهداری می‌کرد و باکی نداشت که خود گرسنه باشد و تو را سیر سازد و خود تشنه باشد و تو را سیراب سازد و خود برهنه باشد و تو را

بپوشاند و خود در معرض تابش شدید آفتاب باشد؛ ولی برای تو سایه‌ای از محبت ایجاد کند و خود رنج بیداری کشد؛ ولی آسایش تو را فراهم سازد و از سرما و گرما حفاظت کند تا از آن او باشی. پس هر آینه توان سپاسگزاری او را نداری، مگر به کمک خدا و مدد رسانی او.»

همچنین در این رساله اشاره شده به این که نیکی کردن به پدر و مادر مختص به زمان حیات آنان نیست و پس از فوت آنان را نیز شامل می‌شود.

گاهی آن قدر اهمیت مادری مورد توجه است که شاهد تقدم حق مادر بر پدر هستیم. در حدیثی از امام باقر(ع) نقل شده است: «خداوند ابتدا دو مرتبه حضرت موسی (ع) را سفارش به خودش می‌کند، سپس دو مرتبه پیامبرش را سفارش به مادر می‌کند؛ آن گاه یک مرتبه او را سفارش به پدر می‌کند» (قیانچی، ج ۱، ص ۵۰۵). در واقع، این نکته‌ها از این حدیث به دست می‌آید که خداوند سفارش به مادر را قبل از سفارش به پدر ذکر می‌کند. خداوند سفارش به مادر را هم‌ردیف سفارش به خود قرار داده است. هم چنین پیامبر (ص) فرمودند: «حق مادر دو برابر حق پدر است» (سپهری، ۱۳۹). در کتاب فقه‌الرضا (ع) آمده است: «ای موسی! آگاه باش که رضای مادر، رضای من است و خشم مادر، خشم من است»

نقش مادری در تمام ابعاد زندگی افراد حائز اهمیت است و ادای این حق، کاری ساده و حتی شدنی نیست. در روایتی آمده است که روزی فردی از پیامبر(ص) پرسید: «ما حق الوالده؟ پیامبر (ص) جواب دادند: اگر فرزند به تعداد ریگ‌های بیابان و قطره‌های باران در جهان، در ادای حق مادر بکوشد معادل روزی که مادر فرزند را در شکمش حمل می‌کرد نمی‌شود» (نوری طبرسی، ج ۱۵، ص ۲۰۳).

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی گیلان

کرامت و جایگاه مادر در قرآن و احادیث

گروه هدف: همهی افراد

بیمارستان امام حسن مجتبی (ع) فومن
واحد آموزش سلامت
اردیبهشت ۱۴۰۲

منبع

hawzah.net

برای کسب اطلاعات بیشتر یا در صورت داشتن انتقاد و پیشنهاد با واحد آموزش سلامت بیمارستان امام حسن مجتبی (ع) فومن تماس بگیرید:

۰۱۳۳۱۷۳۷۰۹۶

۰۱۳۳۱۷۳۷۰۹۷

یا به قسمت سؤالات متداول در وبسایت بیمارستان به آدرس زیر مراجعه فرمایید:

<https://foumanh.gums.ac.ir/>

همچنین در روایت دیگری آمده که روزی فردی به پیامبر اکرم (ص) گفت: «من مادر پیرم را به پشتم حمل می‌کنم و از روزی‌ام به او می‌خورانم. آیا حق مادرم را به جا آورده‌ام؟ پیامبر (ص) فرمودند: نه؛ زیرا که مادرت نیز تو را حمل کرد و نیز از شیریه‌ی جانش به تو خورانید. بنابراین هرچه انسان در دوران پیری در حق مادر بکوشد، مادر نیز در دوران کودکی آن را برای فرزند انجام داده است. در ادامه پیامبر فرمودند: مادرت در تمامی مراحل، کارهایی که برای تو می‌کرد آرزوی زنده ماندنت را می‌کرد، در حالی که تو آن کارها را می‌کنی و آرزوی مرگ مادر پیرت را داری» (نوری طبرسی، ج ۱۵، ص ۱۷۹).

در روایتی هم آمده است که نیکی به مادر، وسیله‌ی پذیرش توبه است. امام سجاد (ع) می‌فرماید: مردی خدمت پیامبر (ص) آمد و گفت: «در زندگی فراوان گناه کرده‌ام؛ اما اکنون پشیمانم و می‌خواهم توبه کنم. چه راهی در پیش گیرم تا پروردگار، سریعاً از گناهان من درگذرد؟ فرمود: از پدر و مادر تو کدام یک زنده‌اند؟ عرضه داشت: تنها پدرم. فرمود: برو به پدر خود خدمت کن. بعد فرمود: اگر این مرد، مادر داشت و به مادر خود خدمت می‌کرد، سریع‌تر گناهان او مورد عفو قرار می‌گرفت» (مجلسی، ج ۷۱، ص ۸۲). این است مقام و منزلت مادر.

